

Studia Biblica Slovaca

Ročník 6

2014

Číslo 1

Offprint

Studia Biblica Slovaca je časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Ročník VI (2014), číslo 1

Vydáva Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Kapitulská 26, 814 58 Bratislava 1, IČO 0039786510.

Šéfredaktor: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra) – Juraj FENÍK (Košice) – Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok) – Róbert JÁGER (Košice) – Jozef JANKOVIČ (Bratislava) – Róbert LAPKO (Košice) – Libor MAREK (Roma, I) – Milan SOVA (Bratislava) – Peter ŠOLTĚS (Oestrich-Winkel, D) – Jozef TIŇO (Bratislava) – František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) – Pavel VILHAN (Badín) – Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Výkonný redaktor: Martina Korytiaková

Jazyková úprava: Anna Viglašová

Obálka: Michal Martinka

Na príprave publikácie sa podieľali aj Sinéad Martin a Milan Tomaga.

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries: Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 26 02, redakcia@biblica.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@gmail.com.

Príspevky sa požadujú v elektronickej podobe (najlepšie pripojeným dokumentom e-mailu), podľa možnosti v textovom editore Microsoft Word (formát A4, typ písma Times New Roman, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné fonty písma pre hebrejčinu a gréčtinu ako v programe BibleWorks, tak upresniť aké, prípadne preposlať používaný font spolu s príspevkom. Príspevok typu štúdia, poznámka alebo reflexia musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov a jeho anglickou verziou, anglickým názvom príspevku, max. piatimi kľúčovými slovami v slovenčine a angličtine, zoznamom bibliografie podľa bibliografického štýlu a kontaktom na autora príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok a vykonať potrebnú jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov. Viac na www.biblica.sk.

Objednávky môžete posilať na mailovú adresu vydavateľa (kniznica@frth.uniba.sk), redakcie (redakcia@biblica.sk) alebo knižnice Kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Badíne (kniznica@xaver.sk).

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

S povolením Arcibiskupského úradu v Bratislave zo dňa 3. júna 2014

Prot. N. 2229/2014

Studia Biblica Slovaca

Printed in Slovakia, 6/2014.

Vychádza dvakrát do roka.

Cena: 6 €

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

KRÁĽOVÁ, Dagmar: *Oči všetkých sa upierali na neho. Náčrt integrálnej evanjelizácie v Lukášovom evanjeliu*, Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2013. 224 strán. ISBN 978-80-89120-41-3.

Monografia sa zakladá na dizertačnej práci autorky na RKCMBF UK v Bratislave pod vedením ThDr. Ing. Jozefa Jančoviča, PhD. Obsahuje 230 strán. Na štvrtej až šiestej strane je zhrnutie, v slovenčine i v angličtine, na ôsmej až deviatej sa nachádza obsah a desiatu až jedenásta strana obsahuje zoznam použitých skratiek. Po úvode (str. 12-29) nasledujú tri časti monografie (str. 30-204), záver (str. 205-208) a bibliografia (str. 209-228).

V *úvode* sa dočítame, že v práci je aplikovaný psychologický prístup k textom Lukášovho evanjelia zameraný na kognitívne (vnímanie a intelektuálna činnosť), emocionálne a konatívne (intenzionálna činnosť) procesy jednotlivca (str. 22-29) podoprený niektorými základnými prvkami naratívnej literárnej metódy (str. 20).

V *prvej časti* autorka venuje osobitnú pozornosť výrazu „evanjelizovať“, predstavuje jeho pozadie a potom používanie u Lukáša (str. 30-43), približuje charakteristiku Lukášovho evanjelia po stránke literárneho spracovania i teologických akcentov (str. 43-66) a študuje Lukášov pohľad na človeka z hľadiska jeho kognitívnych, emotívnych a konatívnych procesov (str. 66-105). Na základe tohto štúdia, sprehľadneného tabuľkami a štatistikami patričných výrazov (podobné tabuľky sú i v ďalších častiach práce), autorka pozoruje, ako „vystupuje do popredia častá tendencia k celostnej, resp. integrálnej vízii Lukáša na osoby, ktorá sa konkretizuje v pozornom opise vnímania/poznávania, prežívania a konania vystupujúcich postáv.“ (str. 90). Tiež si všíma, že „Lukáš obohacuje o výrazy poznávacích, emotívnych a konatívnych procesov state Markovho evanjelia i hypotetického prameňa lógií“ (str. 92) a prichádza k poznatku, že v „Lukášovom evanjeliu a špeciálne v lukášovských textoch (*L*), ktoré prehlbujú víziu milosrdného Boha, je rozhodujúcou skutočnosťou pre správne konanie prítomnosť alebo absencia schopnosti autentického spolucítania [...] Súcit je v nich predstavený ako križovatka mravného rozhodovania a konania. Ježiš, vtelené Slovo, sa stal živým obrazom Otcovho milosrdenstva.“ (str. 105) Jeho poznávanie, cítenie a konanie sú tak predmetom štúdia v *druhej časti* monografie (str. 106-126), v ktorej autorka dáva priestor aj štúdiu Ježišových usmerňovaní kognitivity, emocionality a konativity jeho adresátov (str. 126-143). Z hľadiska týchto troch procesov si potom všíma tiež pozitívne reakcie Ježišových adresátov (str. 144-153) a aj negatívne (str. 154-165). V *tretej časti* monografie autorka vyzdvihuje niektoré dimenzie Ježišovej evanjelizácie s perspektívou aktualizácie, pričom si všíma Lukášov dôraz na Ježišov prístup k celému človeku (str. 166-204). V *závere*

autorka vyjadruje presvedčenie, že „autentickú konverziu ako návrat človeka k Bohu objektívne podmieňuje milosrdenstvo Boha, ktoré je najvlastnejším obsahom evanjelia“ a že „dôležitým posolstvom Lukášovho evanjelia [...] je skutočnosť, že pri evanjelizácii treba registrovať a následne formovať Slovom i svedectvom celého človeka“ (str. 208-207).

Pozastavenie sa pri istých výrazoch, ktoré sú v monografii predmetom záujmu, by aj z filologického hľadiska možno poslúžilo k nejakým spresneniam. Napríklad divili sa Ježišovi poslucháči „milým“ slovám vychádzajúcim z jeho úst (Lk 4,22) (str. 112, 119) alebo skôr slovám „milosti“? Mnohé dnešné komentáre sa prikláňajú k druhej alternatíve, čo by znamenalo, že tento verš o emotívnom aspekte Ježišovej osoby veľa nehovorí. Alebo vyjadruje fráza „ako je mi úzko“ (Lk 12,50) Ježišov strach pred umučením (str. 112, 113)? Možno grécke $\pi\acute{\omega}\varsigma$ $\sigma\upsilon\nu\acute{\epsilon}\chi\omicron\mu\alpha\iota$ skôr vyjadruje Ježišovo odhodlanie: „ako to na mňa dolieha, ako som tým zaujatý“ (Porov. KOESTER, H.: « $\sigma\upsilon\nu\acute{\epsilon}\chi\omicron$ », *TDNT* VII, 884-885: „This phrase is not to be interpreted as the fear of death; rather: «How I am totally governed by this»“. Podobne FITZMYER, J. A.: *The Gospel According to Luke X-XXIV*, 996: «How hard pressed I am»).

Aj v bibliografii, ktorá je dosť bohatá, sa nájdu nejaké detaily na doladenie. Dovolím si spomenúť niektoré. V dizertačnej práci venovanej Lukášovmu evanjeliu by nemali chýbať také renomované komentáre ako: BOCK, D. L.: *Luke, I. 1:1-9:50. II. 9:51-24:53* (BECNT 3a-b), Grand Rapids, MI 1994, 1996; ERNST, J.: *Das Evangelium nach Lukas*, Regensburg, 1977; EVANS, C. F.: *Saint Luke* (TPI New Testament Commentaries), London 1990; MARSHALL, I. H.: *The Gospel of Luke. A Commentary on the Greek Text* (NIGTC 3), Exeter 1978; PLUMMER, A.: *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to S. Luke* (ICC), Edinburgh 1922; SCHÜRMAN, H.: *Das Lukasevangelium, I* (HThK III.1), Freiburg 1969. V bibliografii chýba aj meno medzinárodne uznávaného českého biblistu, špecialistu na Lukáša, Petra Pokorného. Diela Alettiho a Conzelmanna na str. 212 a Denauxa, Fitzmyera (*Luca teologo*) a Greena (*The Theology*) na str. 213 nepatria ku komentárom; sú to monografie.

Sr. Dagmar Kráľová vďaka odvahe a originálnemu prístupu, s akým sa podujala preštudovať Lukášovo evanjelium, predstavila veľmi zaujímavý a prítiažlivý pohľad naň. Jej kniha je cenným príspevkom pre biblistiku a evanjelizáciu. Neostáva teda už nič iné, len zablahoželať jej.

Jaroslav Rindoš

Contents

Treaties

Adriana ALEXYOVÁ

The development of the theories on development of the biblical monotheism and the theory of Mark S. Smith 1-22

Federico GIUNTOLI

The eternal contradictions of David. The case of 2Sam 24:1-25 23-40

Blažej ŠTRBA

From contemplation to the praise of the winged guardian.
A theological shift inside the Psalter in Ps 63:3-4 41-69

Jozef TIŇO

Chronicles and the Final Edition of the Psalter: Comparing the Theologies 70-80

Juraj FENÍK

ἐὰν ὕψωθῶ ἐκ τῆς γῆς: Jesus on the shore in John 21 81-111

Abstracts and reviews 112-133

Communications and references 134-136

Obsah

Štúdie

Adriana ALEXYOVÁ

Vývoj teórií o vývoji biblického monoteizmu
a teória Marka S. Smitha 1-22

Federico GIUNTOLI

Večné Dávidove protirečenia. Prípad v 2 Sam 24,1-25 23-40

Blažej ŠTRBA

Od pohľadu k oslave okrídleného ochrancu. Teologická zmena
v žaltári prostredníctvom Ž 63,3-4 41-69

Jozef TIŇO

Knihy kroník a záverečná edícia žaltára: konfrontácia
rozdielnych teológií 70-80

Juraj FENÍK

ἐάν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς: Ježiš na zemi v Jn 21 81-111

Abstrakty a recenzie 112-133

Správy a oznamy 134-136